

Posudek diplomové práce

**Současné tendence v rozvíjení písemné kompetence ve španělském jazyce na základě analýzy učebnic,**

kterou předložila **Alena Malá**

FFUK, Ústav románských studií

Budiž řečeno hned úvodem, že předložená práce splňuje po obsahové i formální stránce veškeré požadavky kladené na diplomovou práci. K problematice výuky písemné kompetence, jak je prezentována v běžně dostupných učebnicích, přistoupila diplomantka velmi důkladně, provedla systematickou a zevrubnou analýzu vybraného materiálu a závěry, k nimž došla, přesvědčivým způsobem argumentačně podpořila. Zkoumání podrobila šest učebnic, dvě české a čtyři španělské provenience. Pracovní sešity španělských učebnic doplňují de facto počet na úctyhodných deset zkoumaných položek.

V úvodní kapitole (má pořadové číslo 2, předchází jí jednostránkové vymezení postupů a cílů této práce) A. Malá nejprve předestírá teoretická východiska psaní jako jedné ze základních řečových dovedností z pohledu lingvodidaktiky. Mimo jiné je konfrontuje s ostatními kompetencemi, věnuje se mu z hlediska psycholingvistiky i lingvodidaktiky obecně, definuje typologii textů. Poté cituje z *Evropského jazykového portfolia* a *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky* pasáže týkající se různých úrovní písemného projevu a nakonec přidává vlastní názory na hlavní zásady výuky psaní.

Vlastní analýzu jednotlivých učebnic přináší třetí a čtvrtá kapitola, nejprve z kvalitativního a poté z kvantitativního hlediska. Zejména první z nich obsahuje podrobný, nesmírně minuciozní popis každé učebnice včetně doprovodných materiálů – metodických příruček a pracovních sešitů. Velmi si vážím odvedené práce, přesto se nabízí otázka, zda v náročných popisech sekvence obecná charakteristika-metodická příručka-učebnice-(pracovní sešit)-celkové shrnutí nebylo možno uvažovat o částečném zjednodušení. Velmi přehledné je pak v následující kapitole kvantitativní porovnání učebních souborů, kde diplomantka klasifikuje texty podle typu a četnost cvičení na jednotlivé typy pak zachycuje v tabulkách sestavených pro každou učebnici. Názorně tak ukazuje, jaké jsou rozdíly v celkovém počtu i v pestrosti cvičení nejen mezi různými učebnicemi, ale například i mezi jednotlivými díly téže učebnice.


Za velmi dobrý nápad považuji zařazení prakticky zaměřené 5. kapitoly, v níž autorka uvádí ukázky zadání ke cvičením. I tady postupuje podle typu textů a ke každému typu přiřazuje po jednom příkladu z každé učebnice. K zadání ve španělštině je připojen ještě krátký český komentář a dílčí shrnutí ke každému textovému typu, celkové zhodnocení učebnic podle zadání kapitolu uzavírá. Poslední kapitola před závěrečným shrnutím, v pořadí šestá, slibuje uvést příklady vybraných cvičení z analyzovaných učebnic. Zatímco však předcházející kapitola přináší zpestření v podobě konkrétních citací z učebnic, pak v této kapitole jsou avizované příklady jen popisy cvičení, byť precizně a podrobně vypracovanými. Po mnoha důkladných rozborech v předešlých kapitolách a zvláště po názorných ukázkách v kapitole páté možná tato kapitola působí trochu nadbytečně. Může sice posloužit například jako inspirace postupů při zadávání cvičení, to ale celkem spolehlivě splnila už právě 5. kapitola. Závěrem autorka shrnuje a zčásti – tam, kde je to možné – zobecňuje získané poznatky. Konstatuje mimo jiné, že pozornost věnovaná nácviku psaní se v různých učebnicích i dost podstatně liší a proti učebnici zdůrazňuje rozhodující vliv učitele. Na toho však, jak známo, právě výuka psaní klade po všech stránkách mimořádné nároky, a proto mnohdy odsouvá tuto řečovou dovednost do pozadí, i když mu k ní učebnice poskytuje dobrý základ. Práci pak uzavírá české a dvě cizojazyčná resumé, bibliografie a dva velmi pěkně zpracované grafy.

Jak už jsem zdůraznil na úvod, diplomantka odvedla výtečnou, takřka bezchybnou práci. Oceňuji především důkladnost a hloubku její analýzy. V didaktické problematice se orientuje suverénně a její hodnocení, popř. kritické připomínky k učebnicím nepostrádají zdůvodnění a vedle spolehlivého teoretického základu prozrazují i dobré obeznámení s praxí. Za úvahu snad by stálo, zda a jak případně uvolnit až přílišnou deskriptivnost textu. Možná se dalo uvažovat o zařazení více přímých citací z učebnic (viz kap. 5), například i ve formě obrazových příloh. Přehledné tabulky ve 4. kapitole stejně jako oba zmíněné grafy jsou ukázkou konciznosti s velkou vypovídací hodnotou. Tyto připomínky však nikterak nesnižují jednoznačně kladné hodnocení práce. Podobně marginální jsou i kritické poznámky k jednotlivostem, které následují.

- 1) Hned v úvodním odstavci na str. 2 (konec 2. řádku) je patrně záměna „psaní interpersonální“ místo náležitého „psaní pro sebe“.
- 2) V témže odstavci: „Certifikát a diplom jako doklady...“ Jde o parafrázi španělského autora, ale přesto: Lze certifikát a diplom považovat za jednu z forem psaní?
- 3) Str. 6: „Dalším je model, který vytvořili ... Bereiter a ... Scardamalia.“ Ti však nejsou uvedeni v poznámce. Pokud není jejich práce známa, mělo by být pod čarou explicitně řečeno, že údaj je převzatý.
- 4) Str. 15: „Takto definované úrovně je schopen dosáhnout pouze vysokoškolsky vzdělaný člověk.“ To je dost odvážné tvrzení, soudí tak autorka? Podobně kategoricky zní výrok na str. 5-6: „Interference sílí s přibývajícím věkem.“
- 5) Str. 27: Na rozdíl od ostatních učebnic není v případě *Ven* uvedeno, kdo jsou autoři, s jakým záměrem a pro jaké publikum učebnice vznikla.
- 6) Str. 34 (2x), str. 54: „genealogický strom“ je v češtině rodokmen. A když už jsme u interference, jen pro pobavení upozorňuji na vtipnou interferenci ortografickou na str. 38: „Mají dānu počáteční y finální větu...“

Podobných chyb, překlepů a drobných nedostatků je v práci minimum. I po formální stránce je práce zdařilá, je psána kultivovaným jazykem a má pěknou úpravu. Diplomovou práci Aleny Malé považuji za výbornou a je mi potěšením navrhnout ji k obhajobě.

V Praze 10.9.2009

  
Mgr. Jiří Špaček  
oponent diplomové práce